

Yabancı Dil Olarak Rusça ve Türkçe Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi

Hilal ÖZKAYA^a

^a Sakarya Üniversitesi, Sakarya, TÜRKİYE, hilal.ozkaya@ogr.sakarya.edu.tr
iD : 0000-0001-7328-257X

Öz: Toplum, göç süreçlerinin yoğunlaşmasından, ülkelerin temasa açıklığının sürekli artmasından, artan ve dolayısıyla daha karmaşık hale gelen kültürlerarası etkileşimden güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Ülkelerin kendi dillerini öğretebilmek için bazı politikalar ve bu politikaların etkili olması için öğretim programları geliştirmesi bu sürecin doğal bir sonucudur. Ülkeler oluşturdukları programı başka ülkelerin programlarıyla karşılaştırma yoluna giderse iyi yönlerini fark edebilme ve eksik kalan yönlerini tespit edebilme fırsatı bulacaklardır. Bu durum karşılaştırmalı çalışmaların önemini artırmaktadır. Son yıllarda Yabancılara dil öğretimi konusunda karşılaştırmalı çalışmalar yapılsa da bunların sayıca yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. Bu çalışmada yabancı dil olarak Rusça ile Türkçe Öğretim Programları genel amaçları, becerileri ele alış biçimleri, programların içeriği, ölçme ve değerlendirme süreçleri karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılan çalışmada Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancılara Türkçe Öğretim Programı, Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Yabancılara Rusça Öğretimi Devlet Standardı ve Nijniy Novgorod Devlet Üniversitesi RKI dil öğretim merkezi tarafından hazırlanan Yabancılara Rusça Öğretim Programı (2015) incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, programlar arasında benzer noktalar bulunsa da genel olarak farklılıklar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Rusça programında daha çok kültürel kazanımların ön plana alındığı, programların becerileri ele alış biçimleri arasında da büyük ölçüde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Rusça programında alanlara yönelik meslekî Rusça ve akademik yazma eğitimine geniş bir yer ayrılmış olması da Yabancılar için Türkçe Öğretim Programının iyileştirilmesi sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı eğitim, yabancılara Türkçe öğretimi, program analizi, yabancı dil olarak Rusça

Comparative Analysis of Russian and Turkish Teaching Programs as a Foreign Language

Abstract: Society has been strongly affected by the condensation of migration processes, increasing countries openness over contact, growing and getting complexed intercultural interactions. It is a natural result of this process that countries have some policies to teach their own languages and the improvement of teaching programs to make these policies effective. If countries compare the programs they have created with the programs of other countries, they will have the opportunity to notice their good aspects and identify their shortcomings. This situation increases the importance of comparative studies. Although comparative studies have been conducted on language teaching to foreigners in recent years, they are considered to be insufficient in number. In this study, the general aims of Russian and Turkish Teaching Programs as a foreign language, the way they handle skills, the content of the programs, and the measurement and evaluation processes were examined comparatively. In this research, the document analysis method, one of the qualitative research analysis methods, was used. The Program for Teaching Turkish to Foreigners prepared by the Turkish Maarif Foundation, the State Standard for Teaching Russian to Foreigners published by the Ministry of Education of the Russian Federation, and the Program for Teaching Russian to Foreigners (2015) prepared by the RKI language teaching center of Nizhny Novgorod State University were examined. As a result of the research, it was found that although there are similar points between the programs, there are general differences. It has been determined that cultural achievements are mostly prioritized in the Russian program, and that there are significant differences in the way the programs handle skills. It is thought that the fact that a large place is allocated to vocational Russian and academic writing training for the fields in the Russian language program will contribute to the process of improving the Turkish Teaching Program for Foreigners.

Keywords: Comparative education, teaching Turkish to foreigners, program analysis, Russian as a foreign language

1. GİRİŞ

Yabancı dil öğrenmek veya öğretmek, insanın kendi dünyasından başka bir dünyaya pencere açması demektir. İnsan o pencereden sızan ışıkla yine kendi dünyasını aydınlatır veya başka bir dünyaya ışık olma imkânı elde eder. Bu imkanlar dünyada teknolojinin de hızla gelişmesiyle birlikte daha da artmaktadır ve kolaylaşmaktadır. İnsanların tek tuşla dünyanın diğer ucunda yaşayan herhangi bir insanla iletişim kurabiliyor olması, farklı dilleri öğrenmenin önemini günden güne daha da artırmaktadır.

Dil öğretimi ve öğrenimi sadece dilsel, dilbilimsel, iletişimsel ve dil ülkesine özgü yeterliliklerin geliştirilmesi açısından değil, aynı zamanda dilin sosyal, kültürel, politik ve hatta ekonomik yaşam alanları üzerindeki etkisi açısından da önemli hale gelmektedir (Gritskeviç, Lukyanova, Malçanova, 2021). Modern toplum, göç süreçlerinin yoğunlaşmasından, ülkelerin temasa açıklığının sürekli artmasından, artan ve dolayısıyla daha karmaşık hale gelen kültürlerarası etkileşimden güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Bu durum dil öğreniminin sistemli ve programlı bir şekilde eğitim ortamına taşınması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. (Göçer, 2012). Ülkelerin kendi dillerini öğretebilmek için bazı politikalar ve bu politikaların etkili olması için öğretim programları, materyaller geliştirmesi bu sürecin doğal bir sonucudur. İletişimsel eylem odaklı bir yaklaşımı benimseyen Ortak Avrupa Çerçevesi (OAC) yabancı dil öğretim programı ve materyali hazırlama bağlamında temel teşkil etmektedir (Demirel, 2010; Sayınsoy, 2003). Diller için Ortak Çerçeve oluşturulması bir bağlamda bütün dillerin öğretiminde genel anlamda ortak yollar izlenmesi sonucunu ortaya çıkarmakta ve ülkelerin bu çerçeveyi temel alarak programlarını oluşturmaları açısından kılavuz görevi görmektedir.

Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi özellikle son yirmi yıldır çeşitli burslar yoluyla gelen öğrenciler, araştırmacılar, ülkeye yerleşenler, Türk vatandaşı olmak isteyenler, göçmenler gibi çok geniş bir yelpazede Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların sayısındaki artış (Uzun, 2013) neticesinde büyük ivme kazanmıştır. Bu gelişmeler Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretiminde ortak bir paydada buluşabilmek için bir program hazırlanması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Karababa, 2009; Biçer, Çoban ve Bakır, 2014; Demirtaş ve Acer, 2016). 2019 yılında Türkiye Maarif Vakfı bu ihtiyaç doğrultusunda Diller için Ortak Avrupa Çerçeve metnini temel alarak hem yurt içi hem yurt dışında kabul gören bir öğretim programı hazırlamıştır. Ancak programa yönelik çalışmalar incelendiğinde programın birçok yönden geliştirilmeye açık olduğu değerlendirilmektedir (Balcı ve Melanlıoğlu, 2020). Durmuşçelebi, 2015 yılında yaptığı bir çalışmada yabancılara Türkçe öğretimine yönelik programların ne kadar etkili olduğunu öğrenmek amacıyla nicel bir araştırma yürütmüştür. 53 ayrı ülkeden yabancı öğrencinin katıldığı çalışmada öğrencilerin dört temel dil becerisini edinme konusunda çeşitli zorluklar yaşadıklarını bu durumun ise materyal yetersizliği, program eksiklikleri gibi faktörlerden kaynaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu alanda yapılacak olan çalışmaların programın niteliğini artırma yönünde rehber niteliği göreceği düşünülmektedir.

Ülkeler oluşturdukları programı başka ülkelerin hazırladığı programlarla karşılaştırma yoluna giderse iyi yönlerini fark edebilme ve eksik kalan yönlerini tespit edebilme fırsatı bulacaklardır (Sadler, 1964; Cook, 2004). Bu durum karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının alanını genişletmektedir.

Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları bireyin dışarıya bakması ve oradaki modelleri kendi ülkesindekilerle karşılaştırmasıdır. Karşılaştırmalı çalışmalar bütün disiplinler için büyük bir öneme sahiptir (Balci, 2021; Türkoğlu, 2020; Tok, 2022). Son yıllarda Yabancılara dil öğretimi konusunda karşılaştırmalı çalışmalar yapılsa da farklı dilleri öğrenmenin öneminin günden güne artması ve ülkelerin birbirleriyle olan etkileşimlerinin doğal sonucu olarak yaşanan küreselleşme sebebiyle bu alana yönelik karşılaştırmalı çalışmaların yetersiz olduğu değerlendirilmektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek amacıyla kullanılan kitapların çeşitli değişkenler yönüyle karşılaştıran çalışmalar, farklı ülkelerde kullanılan kitaplar ile Türkiye’de kullanılan kitapların farklı yönleriyle karşılaştırıldığı çalışmalar günden güne artmaktadır. Alan yazın incelendiğinde; Tuzcu Eken, 2011 yılında yürüttüğü tez çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan temel düzey dinleme etkinliklerini karşılaştırmış ve dil öğreniminde dinleme becerisinin önemini vurgulamakla birlikte yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde dinleme becerisine yönelik etkinliklerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz, 2020 yılında gerçekleştirdiği çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce setlerini çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmıştır. Köktürk de 2021 yılında benzer şekilde Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarını söz varlığı açısından karşılaştırmıştır.

Verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan karşılaştırmalı çalışmalar genel itibariyle kitaplar ve çeşitli ders materyalleri üzerinde kısıtlı kalmıştır. Alan yazında program karşılaştırmasına yönelik çok az sayıda çalışma mevcuttur. Bu çalışmada alan yazında tespit edilen bu eksiklik sebebiyle yabancı dil olarak Rusça ile Türkçe Öğretim Programları çeşitli yönleriyle karşılaştırılacaktır.

Rusça, hecelerin bile bir anlamı olduğu en eski dillerden biridir. Köklü bir dil olması, dünya üzerinde çok fazla coğrafyaya yayılması, dünyadaki Türk topluluklar için ortak bir anlaşma dili olması gibi sebeplerle Türkçeye ortak noktaları bünyesinde barındıran nadir dillerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Kornakova, 2017). Tüm bunların yanı sıra; yabancı dil olarak Rusça öğretim programının araştırmacı tarafından tercih edilmesinde Rusya’da bir süre eğitim almış olması, Rus diline hakimiyeti ve bunların yanı sıra Rusya ile Türkiye’nin kültürel anlamda tarih boyunca birbiriyle sürekli olarak bir etkileşim halinde bulunması durumları etkili olmuştur. Çalışmanın farklı noktalarda alana katkı sağlayacağı ve araştırmacılara geniş bakış açıları kazandıracığı düşünülmektedir.

1.1 Amaç

Bu araştırmanın amacı Türk Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancılara Türkçe Öğretim Programı (A1-A2 seviyesi) ile Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Yabancılar için Rusça Öğretim Standardı (A1-A2 seviyesi) ve Nijniy Novgorod Devlet Üniversitesi RKI dil öğretim merkezi tarafından hazırlanan Yabancılara Rusça Öğretim Programı (2015) arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmektir. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretim Programı genel amaçları arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
2. Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde A1 ve A2 seviyeleri için kazanım(yeterlilikler) ve becerileri ele alış biçimleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
3. Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde programların ölçme değerlendirme süreçleri nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli

Çalışma, öğretim programlarının temel unsurları olan; amaçlar, kazanımlar ve beceri alanları, içerik, ölçme değerlendirme yönlerinden Yabancılara Türkçe Öğretim Programı ile Yabancılara Rusça Öğretim Standardını karşılaştırarak programlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, bir teori oluşturabilmek için sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.39). Aynı zamanda bu araştırmada var olan bir durumu belge inceleme yoluyla betimlediği için genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli çok sayıda elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenden alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır (Karasar, 2015).

2.2 Veri toplama yöntemi ve Aracı

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman analizi kullanılarak yapılmıştır. Doküman analizi; çalışma yapılmak istenen alan ile ilgili bilgilerin yazılı olduğu belgelerin incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışmada Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancılara Türkçe Öğretim Programı, Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Yabancılara Rusça Öğretimi Devlet Standardı ve Nijniy Novgorod Devlet Üniversitesi RKI dil öğretim merkezi tarafından hazırlanan Yabancılara Rusça Öğretim Programı (2015) incelenmiştir. Dokümanlara ülkelerin eğitim bakanlıklarının resmi internet sitelerinden ulaşılmıştır. Programların A1 ve A2 düzeyleri incelenmiştir.

2.3 Verilerin analizi

Veriler içerik analizi yönteminin beş temel aşaması olarak kabul edilen (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliğinin kontrol edilmesi, (3) dokümanların anlaşılması, (4) verinin analiz edilmesi, (5) verilerin kullanılması (Yıldırım ve Şimşek, 2013) aşamaları izlenerek incelenmiştir. Yabancılara Rusça Öğretimi Devlet Standardı araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmesinden sonra programın amaç, içerik, kazanım ve beceri alanları, ölçme değerlendirme süreçleri Yabancılara Türkçe Öğretim Programı ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

3. BULGULAR

3.1 Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretimi Programının Genel Amaçları Bakımından Karşılaştırılması

Yabancılara Türkçe Öğretim Programında yer alan programın ulaşmayı hedeflediği 10 amaç, genel amaçlar başlığı altında tablo 1’de gösterildiği gibi sıralanmıştır. Yabancılara Rusça Programının genel amaçları ile karşılaştırabilmek amacıyla iki ayrı tablo ile aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 1

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı Genel Amaçları

Amaçlar
Dinleme/izleme ve okuma yoluyla Türkçe anlama becerilerini geliştirmek
Sözlü üretim, sözlü etkileşim ve yazma yoluyla Türkçe anlatma becerilerini geliştirmek
Türkçeyi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir şekilde ve kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak,
Türkçeye ait sözsüz iletişim becerilerini kazanmalarını ve bunları iletişim süreçlerinde doğru kullanmalarını sağlamak
Türkçe söz varlığını zenginleştirmek
Etkileşim yoluyla kültürel duyarlılık ve kültürlerarası bilinç kazandırmak
Türk dili ve edebiyatının seçkin eserlerini tanımalarını sağlamak
Hayat boyu öğrenme becerilerini geliştirmek
Disiplinler arası bir yaklaşımla 21. yüzyıl becerilerini edinmelerini/geliştirmelerini sağlamak
Akademik ve özel amaçlı Türkçe dil yeterliklerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır

Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Yabancılara Rusça Öğretimi Devlet Standardı ve Nijniy Novgorod Devlet Üniversitesi RKI dil öğretim merkezi tarafından hazırlanan Yabancılara Rusça Öğretim Programı’nda yer verilen 12 adet genel amaç tablo 2’de programda olduğu şekli ile sıralanmıştır.

Tablo 2

Yabancılara Rusça Öğretim Programı Genel Amaçları

Amaçlar
Yabancı dilde iletişimsel (konuşma, sosyokültürel ve bilişsel) becerilerin geliştirilmesi.
Yapılandırılmış ve kişiselleştirilmiş bir şekilde sözlü ve yazılı iletişim kurma becerisini geliştirmek
Rusya'nın dilsel ve kültürel çeşitliliğine ve Rusya'nın dünya kültürüne katkısına yönelik bir bakış açısı kazanmak
Öğrencileri Rusya'nın sosyokültürel portresi ile tanıştırmak
Öğrencilerin ufkunu genişletmek ve genel kültür seviyelerinin yanı sıra düşünme, iletişim ve konuşma kültürlerini yükseltmek
Rusya, tarihi, kültürü, coğrafyası, sanatı, gelenekleri, görenekleri ve güncel gerçekleri hakkında sağlam bir temel bilgi edinmek
Rus kültürünün kendi kültürüyle karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik analitik bir yaklaşım oluşturmak
Ulusal bilinci ve diğer kültürlerle karşı hoşgörüyü geliştirmek
Kültürlerarası iletişimdeki "iletişimsel boşluğu", öğretme ve öğrenme süreci sırasında Rus kültürünün gerçekleri ve farklı iletişim alanlarında konuşma-davranış becerilerini geliştirme
Yabancı kültürün ana kültür ile karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik analitik bir yaklaşım geliştirmek
Rus dünyasını ve kendi ülkelerini Rusça anlatabilecekleri bir dil kültürü geliştirmek
Dünyaya karşı saygılı ve duyarlı bir tutum geliştirme

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı ile Yabancılara Rusça Öğretim Programının genel amaçları incelendiğinde Türkçe Öğretim Programında 10 tane amaç belirlenirken, Rusça Öğretim Programında 12 tane amaç belirlenmiştir. Yabancılar için Rusça Öğretim Programı amaçlar açısından daha detaylı ele alınmıştır. Programlar karşılaştırıldığında benzer noktalar bulunsa da genel olarak farklılıklar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Örneğin programların becerileri ele alış biçimleri incelendiğinde Türkçe Öğretim Programı anlama ve anlatma becerileri (dinleme- konuşma-okuma- yazma) şeklinde ele alırken; Rusça Öğretim Programı, iletişimsel beceriler (konuşma- sosyokültürel ve bilişsel) şeklinde tanımladığı görülmektedir. Amaçların bütününde Rusça Öğretim Programının Kültürel öğelere daha fazla ağırlık verdiği tespit edilmiştir. Bunun yanında Rusça Öğretim Programı Yabancı Kültürün ana kültür ile karşılaştırmalı olarak incelenmesine yönelik analitik bir yaklaşım geliştirmek şeklinde bir amaca yer vermektedir. Bu da öğrenenin eleştirel bir bakış açısı kazanarak kendi ülkesindeki olumlu olumsuz yönleri görmesini ve kendi kültürüne farklı bir noktadan bakma imkânı sunma açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Türkçe Öğretim Programında hayat boyu öğrenme becerisi, 21. yüzyıl becerileri gibi becerilere yer verilirken Rusça Öğretim Programında bu beceri alanlarına yer verilmemektedir. Programlarda kültürlerarasılık ve kültürel duyarlılık kavramlarına ortak olarak yer verilmektedir. Türkçe Öğretim Programında dil becerilerine yönelik daha fazla amaca yer verilirken Rusça Öğretim Programı amaçlarının neredeyse tamamının kültürel öğeleri barındırdığı görülmektedir. Türkçe Öğretim Programı Kültür öğelerini farklı unsurlarla harmanlayarak sunarken, Rusça Öğretim Programı doğrudan kültür aktarmayı hedeflemektedir.

3.2 Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretimi Programının Becerileri Ele Alış Biçimleri Bakımından Karşılaştırılması

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı ile Yabancılara Rusça Öğretim Programının becerileri ele alış biçimleri kavramlara programda ne şekilde yer verdiklerini görmek ve iki programı dört temel beceri açısından karşılaştırabilmek amacıyla programda kullanılan kavramlar tablo3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Türkçe-Rusça Öğretim Programlarının Becerileri Ele Alış Biçimleri

Rusça Öğretim Programı Beceriler		Türkçe Öğretim Programı Beceriler	
Anlama becerisi	Dinleme Okuma	Dinleme/ İzleme becerisi Konuşma becerisi	Sözlü Etkileşim Sözlü Üretim
Konuşma becerisi	Diyalog Monolog	Okuma Becerisi Yazma Becerisi	
Yazma becerisi			

Programların becerileri ele alış biçimlerinin verildiği tablo 3 ve tablo 4 incelendiğinde Türkçe Öğretim Programı'nda temel dil becerilerinin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma olarak sıralandığı, Rusça Öğretim Programı'nda ise temel dil becerilerinin anlama, konuşma ve yazma olarak sıralandığı görülmektedir. Rusça Programında anlama becerisi Türkçe Ana dili Öğretim Programındakine benzer bir şekilde düzenlendiğini görülse de, bundan farklı olarak bir anlatma becerisi şeklinde ele alınmadığı tespit edilmiştir. Anlatma becerisi yerine direkt olarak konuşma ve yazma becerileri ayrı başlıklar altında görülmektedir. Konuşma becerisinin alt başlıklarında her iki program için benzerlik söz konusu olduğu söylenebilir. Türkçe Öğretim Programındaki sözlü etkileşim kavramı Rusça Programındaki diyalog kavramı ile, yine Türkçe Programındaki sözlü üretim kavramı Rusça programındaki monolog kavramıyla benzer anlamlar kastedildiği düşünülmektedir. Rusça Programında bir farklılık olarak izleme becerisine yer verilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

3.3 Yabancılar Rusça Öğretim Programı ile Yabancılar Türkçe Öğretimi Programının Kazanımlar Açısından Karşılaştırılması

Yabancılar Rusça Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların araştırmacı tarafından her beceri alanı için örnek oluşturacak şekilde seçilerek A1 seviyesi için tablo 4'te, A2 seviyesi için tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Yabancılar Rusça Öğretim Programı Kazanımları (A1)

Beceriler	Kazanımlar
Anlama (Dinleme)	<p>Günlük iletişim durumlarında kendimden, ailemden ve yakın çevremden bahsederken yavaş ve net konuşarak bildiğim kelimeleri ve çok basit ifadeleri anlıyorum.</p> <p>Bildiğim, işte, okulda, boş zamanlarımda vb. uğraşmak zorunda olduğum konularda konuşulan ve edebi normlara uygun olan ifadelerin ana noktalarını anlıyorum.</p> <p>Güncel olaylarla ilgili radyo ve televizyon programlarının ve kişisel veya mesleki ilgi alanlarımla ilgili programların çoğunun ne hakkında olduğunu anlıyorum. Konuşmacıların konuşması açık ve nispeten yavaş olmalıdır.</p>
Okuma	<p>Reklamlar, afişler veya kataloglardaki tanıdık isimleri, kelimeleri ve çok basit cümleleri anlıyorum.</p> <p>Günlük ve profesyonel iletişimde sıkça kullanılan dilsel malzemeye dayalı metinleri anlarım.</p> <p>Kişisel mektuplardaki olay, duygu ve niyet açıklamalarını anlarım.</p>
Konuşma (Diyalog)	<p>Eğer muhatabım benim isteğim üzerine söylemeye çalıştığım şeyi ağır çekimde tekrarlar veya başka bir şekilde ifade eder ve söylemeye çalıştığım şeyi formüle etmeme yardımcı olursa bir diyaloga katılabilirim.</p> <p>Bildiğim veya ilgilendiğim konular hakkında basit sorular sorabilir ve cevaplayabilirim.</p> <p>Bildiğim/ilgilendiğim bir konuda (örneğin "aile", "hobiler", "iş", "seyahat", "güncel olaylar") hazırlıklı diyaloglara katılabilirim.</p>
Konuşma (Monolog)	<p>Basit ifadeler ve cümleler kullanarak yaşadığım yer ve tanıdığım insanlar hakkında konuşabiliyorum.</p> <p>Kişisel izlenimlerim, olaylar, hayallerim, umutlarım ve arzularım hakkında basit ve tutarlı ifadeler oluşturabilirim.</p>
Yazma	<p>Basit kartpostallar yazmayı (örneğin tatil tebrikleri), formları doldurmayı, adımı, uyruğumu, adresimi bir otel kayıt sayfasına yazmayı biliyorum.</p> <p>Tanıdık veya ilginç konular hakkında basit, tutarlı metinler yazabilirim.</p> <p>Kişisel deneyimlerim ve izlenimlerim hakkında kişisel mektuplar yazabilirim.</p>

Tablo 5

Yabancılara Rusça Öğretim Programı Kazanımları (A2)

Beceriler	Kazanımlar
Anlama (Dinleme)	Benim için önemli olan konularla ilgili ifadelerdeki tek tek cümleleri ve en yaygın kelimeleri anlıyorum (kendim ve ailem hakkında temel bilgiler, alışveriş, yaşadığım yer, iş). Basit, açık ve kısa mesajlarda ve duyurularda ne söylendiğini anlıyorum.
Anlama (Okuma)	Çok kısa ve basit metinleri anlıyorum. Günlük iletişimin basit metinlerinde somut, kolayca tahmin edilebilir bilgiler bulabilirim: reklamlarda, broşürlerde, menülerde, zaman çizelgelerinde. Kişisel nitelikteki basit mektupları anlayabilirim.
Konuşma (Diyalog)	Tanıdık konular ve etkinlikler hakkında doğrudan bilgi alışverişi gerektiren basit, tipik durumlarda iletişim kurabiliyorum. Günlük konularda çok kısa bir konuşma sürdürebilirim ve yine de bağımsız olarak bir konuşmayı sürdüreceğim kadar anlayamam.
Konuşma (Monolog)	Basit ifadeler ve cümleler kullanarak ailem ve diğer insanlar, yaşam koşullarım, çalışmalarım, şimdiki veya eski işim hakkında konuşabilirim.
Yazma	Basit kısa notlar ve mesajlar yazabilirim. Basit bir kişisel mektup yazabilirim (birine bir şey için teşekkür etmek).

Yabancılara Türkçe Öğretim Programında yer verilen kazanımlar araştırmaya örnek oluşturacak şekilde her bir beceriden alınan birkaç kazanım ile A1 seviyesi için tablo 6'da A2 seviyesi için tablo 7'de gösterilmiştir.

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı ve Yabancılara Rusça Öğretim Programı için belirlenmiş olan kazanımlardan bazıları tablolarda ayrı ayrı gösterilmiştir. Yabancılar için hazırlanmış Rusça Öğretim Programında belirlenen kazanım sayısı Türkçe Programına göre oldukça az sayıdadır. Genel olarak kazanımlar verilmiş ve program öğretmenin inisiyatifine bırakılarak, esnek bir yapıda hazırlanmıştır. Türkçe Öğretim Programındaki kazanımlar ise oldukça detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Detayların programı uygulama sürecinde kolaylaştırıcı olacağı düşünülse de programda çok fazla tekrara düşüldüğü de görülmektedir. Rusça Programında ise tekrar eden kazanım bulunmamaktadır.

Bu farklılıkların dışında, Rusça programında yer alan kazanımlar ile Türkçe Programında yer alan kazanımlar, her bir seviyede daha ileri bir düzeye ulaşmaktadır. Bu da her iki ülke programlarındaki kazanımların aşamalı olarak hazırlandığını, derecelendirme özelliği ile bunların birbirini destekleyicilik özelliğine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 6

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı Kazanımları (A1)

Beceriler	Kazanımlar
Dinleme/izleme	Günlük rutinlere ilişkin kısa konuşmaları anlar. Sesli/görüntülü iletilerden (anons, duyuru vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer. Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır. Kutlama/tebrik/temenni/teşekkür/davet içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar. Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır. Bir metindeki temel iletileri belirler. Günlük hayatta sık kullanılan söz varlığının anlamlarını bağlamdan hareketle tahmin eder.
Konuşma (Sözlü Etkileşim)	Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri kullanır. Karşılıklı konuşmalarda duruma uygun (teşekkür, temenni, kutlama vb.) kalıp ifadeleri kullanır Konuşmalarda temel soru ifadelerini kullanır. Konuşma esnasında sorular sorar ve sorulara cevap verir. Konuşmalarda kendisiyle ilgili temel sorulara cevap verir.
Konuşma (Sözlü Üretim)	Konuşmalarında yeni öğrendiği kelime ve kalıp ifadeleri kullanır Kendisini/ailesini/bir başkasını basit cümlelerle tanıtır. Yakın çevresini basit cümlelerle tanıtır. Bir olayı/durumu/işi oluş sırasına göre basit ifadelerle anlatır. Kişisel deneyimlerini ana hatlarıyla anlatır Kişisel duygularını basit cümlelerle anlatır. Kişisel görüşlerini basit cümlelerle anlatır
Okuma	Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden temel /ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer. Yol, yön ve adres tarifi içeren basit metinleri anlar. Hobi/ilgi alanlarının anlatıldığı basit metinleri anlar. Basit, kısa e-posta ve iletileri anlar Kutlama/tebrik/temenni/davet/teşekkür içerikli basit metinleri anlar
Yazma	Dikte edilen kısa bir metni yazar. Dinlediği kelime ve basit cümleleri yazar. Yazılarında yeni öğrendiği kelimeleri/kalıp ifadeleri kullanır Temel kişisel bilgiler içeren formları doldurur Seyahat ve konaklamaya ilişkin basit formları doldurur. Duygu ve düşüncelerini içeren özel mektup yazar. Günlük rutinlerini basit cümlelerle yazar. Kendisini/ailesini/bir başkasını basit cümlelerle tanıtır.

Tablo 7

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı Kazanımları (A2)

Beceriler	Kazanımlar
Dinleme/İzleme	<p>Kişisel tanıtım içeren konuşmaları anlar.</p> <p>Sesli/görüntülü iletilerden (anons, duyuru, reklam vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer</p> <p>Bir sunumu ana hatlarıyla takip eder.</p> <p>Haberlerdeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri ayırt eder.</p> <p>Sesli ve/veya görüntülü haberlerden istenilen bilgileri seçer.</p> <p>Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.</p> <p>Dinleyeceklerinin/izleyeceklerinin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.</p> <p>Sesli ve/veya görüntülü sosyal medya iletilerini takip eder.</p> <p>Basit bir röportajı ana hatlarıyla anlar.</p> <p>Dinledikleri/izledikleriyle ilgili kısa notlar alır.</p>
Konuşma (Sözlü Etkileşim)	<p>Tanışma ve tanıştırmayla ilgili diyaloglar kurar.</p> <p>Konuşmalarda duruma uygun (teşekkür, temenni, kutlama vb.) kalıp ifadeleri kullanır.</p> <p>Konuşma esnasında sorular sorar ve sorulara cevap verir</p> <p>Hobilerine/ilgi alanlarına ilişkin diyaloglar kurar</p> <p>Günlük hayata ilişkin basit bilgilendirme/yönlendirme/uyarı cümleleri içeren diyaloglar kurar.</p>
Konuşma (Sözlü Üretim)	<p>Gözlem ve izlenim içeren konuşmalar yapar</p> <p>Kendisini/ailesini/bir başkasını tanıtır</p> <p>Yazılı/sözlü bir metni kendi cümleleriyle ifade eder.</p> <p>Yaşadığı veya şahit olduğu bir olayı anlatır.</p> <p>Yaptığı bir iş hakkında bilgi verir</p> <p>Günlük rutinlerini anlatır.</p>
Okuma	<p>Kişisel bilgiler içeren metinleri anlar.</p> <p>Günlük hayatta sık karşılaşılan bilgilendirme yönlendirme ve uyarı içeren levha ve simgeleri tanır.</p> <p>Bilinen/güncel konularda yazılmış basit metinleri anlar.</p> <p>Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.</p>
Yazma	<p>Bir konu/durum hakkındaki duygularını yazılı olarak ifade eder.</p> <p>Bir konu/durum hakkındaki düşüncelerini yazılı olarak ifade eder.</p> <p>Kendisini, kişisel özelliklerini/ beceri ve uğraşlarını anlatan metinler yazar.</p> <p>Günlük hayata ilişkin durum/şikâyet/istek içeren metinler yazar.</p> <p>E-posta iletileri yazar.</p> <p>Yazılarında teknolojiyle ilgili söz varlığını kullanır.</p>

Rusça Programında kazanımların listelenişinde kullanılan ifade biçimi Türkçe Programından oldukça farklıdır. Rusça Programında alışlagelen program dilinden ayrı olarak birinci tekil kişili ifade biçimi kullanılmıştır. Bu durum programın yalnızca eğitimciler için değil öğrencilerin kendilerini de bireysel olarak değerlendirme süreçlerini kolaylaştırıcı özellikte hazırlandığı tespit edilmiştir. “Günlük iletişim durumlarında kendimden, ailemden ve yakın çevremden bahsederken yavaş ve net konuşarak bildiğim kelimeleri ve çok basit ifadeleri anlıyorum.” Şeklinde öz değerlendirme ölçütlerine uygun bir form kullanılmıştır. Türkçe programında yer alan kazanımların öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanma, araştırma, yaratıcı düşünme gibi üst düzey beceri alanlarını da kapsadığı, ancak Rusça Programında bahsedilen becerilere yer verilmediği tespit edilmiştir. En başta izleme becerisi gibi bir kavramın henüz programda yer almıyor oluşu da oldukça dikkat çekmektedir. Programlarda benzer nitelikte kazanımlara yer verilmiştir. Rusça programında kazanım cümlelerinin uzunluğu oldukça dikkat çekmektedir. Buna nispeten Türkçe programı kazanımları kısa cümleler ile ifade etmektedir. Bu farklılıkların dışında, Rusça programında yer alan kazanımlar ile Türkçe programında yer alan kazanımlar, her bir üst düzeyde daha ileri bir seviyeye ulaşmaktadır. Bu da her iki ülke programlarındaki kazanımların aşamalı olarak hazırlandığını, derecelendirme özelliği ile bunların birbirini destekleyicilik özelliğine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3.4 Yabancılara Rusça Öğretim Programı ile Yabancılara Türkçe Öğretimi Programının Ölçme Değerlendirme Süreçleri Bakımından Karşılaştırılması

Yabancılara Rusça Öğretiminde öğrencilerin değerlendirilmeleriyle ilgili incelenen programda şu bilgiler verilmektedir:

“Her seviyenin sonunda bir final sınavı vardır. Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Metnine göre belirli bir bilgi seviyesini teyit etmek için öğrencilere temel ve ilk sertifika seviyeleri için uluslararası bir Rusça dil yeterlilik sınavına girmeleri önerilmektedir. Süreci temelli değerlendirme, dönem boyunca testler ve laboratuvar çalışmaları, sözlü anketler ve projeler şeklinde sözlü ve yazılı olarak gerçekleştirilir. Bu programda 4 puanlık bir notlandırma sistemi kullanılmaktadır. Programda iki farklı kontrol sistemi hakimdir. Geleneksel Kontrol Sistemi ve Puanlama Kontrol Sistemi.

Geleneksel Kontrol Sistemi akademik dönem sonundaki ara kontrol, kredi, kapsamlı kontrol çalışması, yuvarlak masa toplantıları vb. şeklinde gerçekleştirilir. Kontrolün amacı, dersin çalışılan bölümlerinin konu ve sorunlarıyla sınırlı olarak, her tür konuşma etkinliğinde (dinleme, konuşma, okuma, yazma) iletişimsel becerilerdir. Son kontrol, Rus dilinin tüm çalışma süreci için bir test şeklinde gerçekleştirilir. Kontrolün amacı, Programda belirtilen yabancı dil iletişimsel yeterlilik seviyesine ulaşılmasıdır. Puanlama Kontrol Sistemi ise, bu kontrol sistemi, her bir bölümün/konunun bir eğitim modülü olarak değerlendirilebileceği bu programın yapısına karşılık gelmektedir. Puanlama sistemi ara ve nihai sertifikasyon için kullanılır. Puanların sayısı değişebilir. En yüksek not 20'dir. Ara sertifikasyon için kredi

alabilmesi öğrencinin %50'den fazla olumlu puan alması ile mümkündür. Bu durumda, Program tamamlanmış sayılır.” (Rusça Öğretim Standardı, s. 56.)

Yabancılara Türkçe Öğretim Programı'nda ise ölçme ve değerlendirme, süreç ve sonuç temelli bir anlayışa sahiptir. Bu yönleriyle Rusça Programıyla benzerlik göstermektedir. Her iki programda da belirlenen ölçme değerlendirme yaklaşımında alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin (öz değerlendirme, akran değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı vb.) yanı sıra geleneksel tekniklere de yer verilir. Böylelikle dil becerilerinin ölçme ve değerlendirmesinde hem süreç hem sonuç değerlendirmeye odaklanan teknikler kullanılır. Her iki programda da benzer ifadeler yer almaktadır. Örneğin; “Bıçimlendirici değerlendirme sürecinde, süreç temelli alternatif ölçme yaklaşımına dayandırılarak oluşturulan sınıf içi ve dışı tekniklerin yanı sıra yazılı ve sözlü sınavlar, habersiz küçük sınavlar, görevler, ev ödevleri ve sınıf içi/dışı projelere de başvurulmaktadır.” (Rusça Öğretim Standardı, s.51).

Bu değerlendirme sürecinde uygulanması önerilen görevler her iki programda da ufak farklılıklar gösterse de genel olarak benzer şekilde planlanmaktadır. Ancak Rusça programında değerlendirme sonrası, bir ölçme karşılığı olarak öğrencilerin düzey ve ürünlerine nasıl not verildiği ya da not verilmiyorsa değerlendirme sonuçlarının nasıl açıklandığı ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Türkçe Programında bu detaylara yer verilmediği görülmektedir.

Rusça Programında her beceri alanına yönelik görev listesi verildikten sonra altında değerlendirme sürecine yönelik puanlama süreci detaylıca açıklanmaktadır. Bir beceri alanına yönelik programda yer verilen görev listesi aşağıda verilmiştir.

Dinleme Becerisine Yönelik Görev Listesi

- Kısa bir cevap verin (evet/hayır, bir kelime yazın, şekil).
- İki alternatif cevaptan doğru cevabı seçin (İçeriğe uygun / içeriğe uygun değil).
- Verilen alternatifler arasından doğru cevabı seçin (çoktan seçmeli).
- Dinlediğiniz bilgileri sorulara cevap vererek kısaca yazınız.
- Dinlenen bilgilere göre tabloyu doldurunuz;
- Resimleri doğru sıraya dizin.
- Dinlenen bilgileri karşılığında verilen resim veya cümlelerle ilişkilendirin.
- Bir resim çizin veya tamamlayın (diyagram, harita).
- Resimlere, illüstrasyonlara isimlerini yazın.
- Metinlerdeki boşlukları doldurun, vb.

“Dinleme görevleri objektif olarak değerlendirilir: her doğru cevap için öğrenci belirli sayıda puan alır, bu puanların sayısı öğrenme seviyesine ve aşamasına göre değişebilir. Nihai not, 20 puanlık derecelendirme sistemi açısından puanların toplamına dayanır. Görevler yazılı bir cevap gerektiriyorsa, yazım hataları anlamayı engellemiyorsa dikkate alınmaz. Sözlü cevaplar değerlendirilirken aşağıdaki gereklilikler dikkate alınır:

İçerik, iletişimsel göreve, önerilen konunun tam olarak açıklanmasına, ifadenin mantıksallığına ve tutarlılığına, doğru konuşma tarzının seçimine (gayri resmi, yarı resmi, iş) karşılık gelmelidir;

- Bir iletişim ortağı/ortakları ile etkileşim, bir konuşmayı başlatma ve bitirme becerisi, değişim sırasını koruyarak bir konuşmayı sürdürme becerisi, konuşmadaki değişikliklere yanıt verme becerisi, dinleyicinin veya izleyicinin dikkatini sürdürme becerisi
- Sözcük dağarcığının doğruluğu, iletişim durumuna ve konuşma tarzına uygun olarak kullanım yeterliliği, sözcük dağarcığının çeşitliliği ve hacmi, öğrenme düzeyine uygunluğu;
- Konuşmanın gramer açısından doğruluğu, gramer yapılarının kullanımının yeterliliği, çeşitliliği, yeterli derecede karmaşıklığı ile ifade edilir;
- Telaffuz, eğitim seviyesine uygun olmalıdır (Rus dili standartlarına ilişkin belgelerde belirtildiği gibi).
- Sözlü bir ifadeyi değerlendirirken, asıl amaç Rusçayı pratikte kullanma becerisini test etmek olduğundan, "İçerik" ve "Muhatapla Etkileşim" kriterlerine özel dikkat gösterilir.”

Türkçe programında önerilen öğretme ve öğrenme uygulamaları ile ölçme değerlendirme teknikleri tablolar halinde verilmektedir. Ancak sürecin işlenişiyile ilgili detaylı bilgiye yer verilmemektedir.

Bu maddelerden anlaşıldığı üzere Rusça Programı daha çok sözlü sınavlara önem ve ağırlık vermektedir. Sözlü değerlendirme sürecinde ise bilet sistemi uygulanmaktadır. Bilet sisteminde öğrencilere görev havuzundan bir bilet çektilir. Çekilen bilete yönelik görevleri belli bir süre zarfında yerine getirmesi beklenir. Öğrencilere eğitim süreci boyunca hazırlık kursundan sonra gidecek oldukları üniversite bölümüyle ilgili akademik Rusça dersi de verildiği için süreç sonunda akademik Rusça dersine yönelik sözlü ve yazılı değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeden elde edilen sonuçlar öğrenci dosyasıyla birlikte detaylı olarak öğrencinin gideceği bölüm sekreterliğine sistem üzerinden gönderilir. Öğrenci üniversiteye başlamadan önce süreçte gösterdiği performans ve süreç sonu değerlendirme sonuçları okuyacağı bölüm kurulu tarafından değerlendirmeye alınır ve kabul mektubu öğrenciye iletilir. Bu değerlendirme sonucunda olumsuz bir durum var ise detaylıca hazırlık dil kursuna bildirilir ve öğrencinin yeniden hazırlık derslerine katılması sağlanır.

4. SONUÇ

Bu araştırmada, Rusya’da tüm programların hazırlanmasında başlıca kaynak olarak kullanılan Yabancılar Rusça Öğretimi Devlet Standardı, Nijniy Novgorad Devlet Üniversitesi tarafından

hazırlanan program ile Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancılara Türkçe Öğretim Programı belirli yönleriyle karşılaştırılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde farklı ülkelerin programlarının karşılaştırıldığı çalışmalara rastlansa da Rusça üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yabancılara Rusça öğretiminden ziyade Rusça-İngilizce, Rusça-Fransızca ve Rusça-Türkçe dil bilgisi yapılarının veya edebiyatla ilgili unsurların karşılaştırılmalarına dair oldukça fazla çalışma vardır. Örneğin: Glazunova, O. (2010). İngilizce ve Rusça Metinlerin Özellikleri ve Sunum Yöntemleri isimli yaptığı çalışmada metinleri dil bilgisine ek olarak işlevsel ve anlamsal dil bilgisi bakımından incelemektedir. Pushkina, Y (2016). Ortaya koymuş olduğu bir çalışmada Türkçe- Rusça- Ukraynaca öykü çevirilerinde karşılaşılan sorunları ele almıştır. Program açısından karşılaştırma yapan çalışmalar incelendiğinde yalnızca (Kara, 2019) yapmış olduğu doktora çalışmasında Türkiye'de Ankara TÖMER ve Gazi TÖMER'deki yabancılara Türkçe öğretimi programları, Rusya'da ise Nijegorodskiy Dobrolyubova Devlet Dilbilim Üniversitesi, Nijegorodskiy Lobaçevskiy Devlet Üniversitesi ve Nijegorodskiy Minin Devlet Pedagoji Üniversitesindeki yabancılara Türkçe ve Rusça dil öğretimi kurslarında uygulanan Türkçe / Rusça programları, (A2), Poehali 1 (A1), Poehali 2. 1 (A2), Poehali 2. 2 (A2-B1) Doroga v Rossiyu I, II, III, Okno v Rossiyu I. II - Yeni Hitit I, II, III, Gazi TÖMER 1, 2, 3, 4, 5 ders kitaplarının geniş çapta karşılaştırmasını yaparak Rusça Programının daha çok dilbilgisi ve kültürel öğelerin ağır bastığı ancak akademik anlamda öğrencileri üniversite hayatındaki başarılarına yönelik Türkçe programına göre daha gerçekçi bir şekilde hazırladığı sonucuna ulaşmıştır. Rusça Türkçe Programlarına yönelik karşılaştırmaların alan yazında bu kadar az sayıda bulunmasının araştırmacı tarafından bir eksiklik olduğu düşünülerek bu çalışmanın alanda önemli bir yeri dolduracağı değerlendirilmektedir. Bu düşünce ile ele alınan programların çevirileri titizlikle yapılmış ve Yabancılara Rusça ve Yabancılara Türkçe Programlarının belirli yönler ile karşılaştırılması sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

Yabancılara Rusça Öğretim programında yer alan dil ve kültür temel konu alanı gibi dil ile kültürün gerektirdiği bilgi ve beceriler üzerine düzenlenmiş bir yapı, Türkiye'de kısmen bulunmaktadır.

Türkiye'deki programda çok fazla kazanım tekrarına yer verilmiştir. Rusça programında kazanım sayısı oldukça az sayıdadır. Kazanımların ifade ediliş biçimi ise oldukça net ve açıktır. Ancak öğreticilere bir esneklik bırakacak şekilde hazırlanmıştır. Türkiye'de gerek anadil gerekse yabancılar için hazırlanan programlara yönelik yapılan çalışmalarda (Yaman, 2015; Demirel, 2022) programlarda az sayıda kazanım tekrarının normal olduğunu ancak bu sayının artması durumunda program hazırlanırken seçici davranılmadığının göstergesi olabileceği şeklinde yorumlanmaktadır.

Türkçe Programının kazanımları dikkate alındığında öğrencilerin üst düzey becerileri alanlarının da dikkate alınarak belirlendiği ancak Rusça Programında dinleme becerisi haricinde izleme becerisine bile yer verilmediği görülmektedir. Bu durum dolayısıyla uygulamaya da yansımaktadır. Rusya'daki

öğretmenler sınıf içerisinde çok az bir oranda teknolojiye başvurmaktadırlar. Teknoloji kullanımının az olması günümüzde dil öğretimi adına bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Rusça programında programın içeriği ve kazanımlar dikkate alındığında, akademik Rusça derslerine programda yer verildiği, mesleki eğitim adı altında bir dersin programa yerleştirildiği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin kendi alanları ile ilgili akademik dili de günlük dil ile eş zamanlı olarak öğrenmesini sağlamaktadır. Böylelikle başlayacağı üniversite eğitimine bir hazırlık olacağı düşünülmektedir.

Rusça programında öğrencilerin sınıfları okuyacakları üniversite bölümüne göre ayarlanmaktadır ve sınıfların öğrenci sayısı 6 kişiyi geçmeyecek şekilde düzenlenmektedir. Aynı uyruktan iki öğrencinin aynı sınıfta öğrenim görmesi zorunlu haller dışında yasaklanmıştır. Bu durum sınıf içerisinde hedef dilde iletişim kurulmasını zorunlu hale getirmektedir. Öğrencilerin anadillerinde iletişim kurabilecekleri ders ortamının önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Yabancılara Rusça programında belirtilen ölçme değerlendirme sürecinden anlaşıldığı üzere Rusça Programı daha çok sözlü sınavlara önem ve ağırlık vermektedir. Sözlü değerlendirme sürecinde ise bilet sistemi uygulanmaktadır. Bilet sisteminde öğrencilere görev havuzundan bir bilet çektirilir. Çekilen bilete yönelik görevleri belli bir süre zarfında yerine getirmesi beklenir. Öğrencilere eğitim süreci boyunca hazırlık kursundan sonra gidecek oldukları üniversite bölümüyle ilgili akademik Rusça dersi de verildiği için süreç sonunda akademik Rusça dersine yönelik sözlü ve yazılı değerlendirme yapılır. Bu değerlendirmeden elde edilen sonuçlar öğrenci dosyasıyla birlikte detaylı olarak öğrencinin gideceği bölüm sekreterliğine sistem üzerinden gönderilir. Öğrenci üniversiteye başlamadan önce süreçte gösterdiği performans ve süreç sonu değerlendirme sonuçları okuyacağı bölüm kurulu tarafından değerlendirmeye alınır ve kabul mektubu öğrenciye iletilir. Bu değerlendirme sonucunda olumsuz bir durum var ise detaylıca hazırlık dil kursuna bildirilir ve öğrencinin yeniden hazırlık derslerine katılması sağlanır. Bu şekilde bir uygulamanın Türkiye şartlarına uygun bir hale getirilerek uygulanmasının Yabancılara Türkçe Öğretimi ölçme değerlendirme sürecine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Genel olarak Türkçe ve Rusça öğretim programlarının karşılaştırılması incelendiğinde Rusça öğretim programının öne çıkan güçlü yönleri aşağıda sıralanmıştır.

- Rusça öğretim programının dil ve kültür öğelerini temel alan bilgi ve beceriler ile donatılması öğrencilerin o ülkeye olan adaptasyon süreçlerine katkı sağlamasının yanı sıra dil öğreniminde o ülkeye has dilin karakteristik yapısına yönelik kalıpları algılamasına dolayısıyla dil öğrenim sürecinin hızlanmasına katkı sağlayacaktır.
- Rusça öğretim programında yer alan kazanımlarda tekrardan kaçınılması ve kazanımların ifade ediliş biçiminin açık ve net olması Rusça öğretim programının güçlü yönlerinden birisi olarak değerlendirilmektedir. Böylelikle öğrencilere esneklik sağlanmasına katkı sağlamaktadır.

- Rusça öğretim programının içeriği ve kazanımlarında yer alan akademik Rusça derslerine yer verilmesi öğrencinin okuyacağı bölüme yönelik bir ön hazırlık yapmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.
- Rusça öğretim programında sınıf düzenlerine dair bir açıklama yer almaktadır. Bu açıklamaya göre sınıf düzenleri oluşturulurken aynı uyuktan iki kişinin aynı sınıfta bulunmamasına dikkat edilmektedir. Böylelikle öğrencilerin anadillerinde iletişim kurmalarının önüne geçilerek hedef dilde konuşulması zorunlu hale getirilmektedir.
- Rusça öğretim programın ölçme ve değerlendirme süreci incelendiğinde ağırlıklı olarak öğrencilerin bireysel sözlü değerlendirmeye alınmasının ölçmenin güvenilirliği dikkate alındığında ölçme ve değerlendirme unsurlarına daha uygun bir değerlendirme hal tarzı olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca öğrencinin öğrenim süreci boyunca gösterdiği performans ve süreç sonu değerlendirmelerinin okuyacağı bölüm sekreterliği tarafından oluşturulacak kurul ile incelenmesi sonucu başarılı olarak değerlendirilenlere kabul mektubu gönderilmesi ölçme ve değerlendirmeyi daha objektif hale getireceği kıymetlendirilmektedir.

4.1 Öneriler

- Kazanımları, etkinlikleri, konuları ve ders işleme teknikleriyle donatılmış, basamaklı kur sisteminin nasıl işleyeceğinin ayrıntılı olarak ele alındığı yabancılar için Türkçe öğretim programına ek olarak akademik dil ve meslek eğitimi ile ilgili bir alan daha eklenip, bu alan doğrultusunda program ve ihtiyaç duyulan içeriklerin belirlenmesi ve bu içeriklere yönelik materyaller hazırlanması üniversiteye hazırlanan öğrenciler açısından çok daha verimli ve gerçekçi olacağı düşünülmektedir.
- Yabancılar için Türkçe sınavları bir merkez tarafından hazırlanmalıdır. TRKI ve TOFEL benzeri bütün dil becerilerini ölçen ve üniversitelerce kabul gören ortak bir sınav olabilir.
- Program Rusça Programına benzer nitelikte A2 seviyesinden sonra farklı branşlara göre düzenlenebilir. Örneğin; sayısal ve sosyal bilimler için düzenlenmiş bir program içeriği uygulanabilirlik açısından daha elverişli olacaktır.
- Kültür öğeleri tam olarak öğrencilere aktarılmadığında iletişimde sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Bunun içindir ki Türkçe Programında kültürün yansıtılmasına daha fazla önem verilebilir.
- Alan yazında programlara yönelik karşılaştırmalı çalışmaların sayısının artırılması araştırmacılara ve uygulayıcılara yön gösterme açısından büyük önem arz etmektedir. Farklı dillerde yapılan bu çalışmalar dünyada dil öğretiminde yapılan güncel çalışmaları ve gelişmeleri takip edebilmek açısından alan araştırmacıları için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Balcı, A. (2021). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Balcı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Üzerine. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 173-198.
- Bıçer, N., Çoban, İ. ve Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunlar: Atatürk üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(19), 125-135.
- Candaş Karababa, C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirtaş, S. K. ve Acer, E. K. (2016). Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlara yönelik bir değerlendirme: Passau üniversitesi örneği. A. Okur, B. İnce, İ. Güleç (Ed.) *Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine araştırma* (ss.177-184). Sakarya: Sakarya Üniversitesi TÖMER Yayınları.
- Durmuşçelebi, M. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretim Programlarının Etkililiği. *Journal of Teacher Education and Educators*, 4(2), 247-273.
- Gasudarstvenny Standart Pa Ruskamu Yazıku Kak İnastrannamı Elementarnıy Uroven, Ministerstva Obrazavaniya Rassiyskoy Federatsiy. (2001). https://gct.msu.ru/docs/A1_standart.pdf adresinden erişildi.
- Gasudarstvenny Standart Pa Ruskamu Yazıku Kak İnastrannıy Bazovıy Uroven, Ministerstva Obrazavaniya Rassiyskoy Federatsiy. (2001). https://gct.msu.ru/docs/A2_standart.pdf adresinden erişildi.
- Göçer, A., (2012). Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 729(1), 50-57.
- Gritskeviç Yu. H., Lukyanova C.B., Malçanova H.C. (2021). Статя «Русский язык как иностранный в образовательном, научном и культурно-просветительском пространстве региона», Псковский государственный университет.
- Glazunova, O. (2010). *Grammatika v Uprajneniyah i Kommentariya, Sintaksis / Grammar in Exercises and Comments, Syntax*. (I. baskı). St. Peterburg, Zlatoust.
- İlyasof O., Kornakova E.C. (2017). Учебно-Наглядное Пособие Как Один Из Способов Подачи Материала При Обучении Рки На Примере Числительных, Национальный Исследовательский университет, Высшая школа экономики

- Kara, A. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Rusça Öğretiminde Kullanılan Program ve Ders Kitaplarının Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayınları
- Obrozavatel'naya Programma Pa Ruskamu Yazıku Kak İnastrannamu". (далее Программа).(2015). <https://www.afrus.ru> adresinden erişildi.
- Sadler, S. M. (1964). How Can We Learn Anything of Practical Value from the Study of Foreign system education. *Comparative Education Rewieve*, 307-314.
- Sayınsoy, B. (2003). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Eylem Odaklı Yaklaşım*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Tok, T. (2022). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Anı Yayıncılık.
- Tuzcu Eken, D. (2011). *Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Temel Düzey Dinleme Etkinliklerinin Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Bilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Türkoğlu, A. (2020). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*. Anı Yayıncılık.
- Uzun, N. E. (2013). Yabancılarla Türkçe öğretimi üzerine söyleşi. Durmuş ve A. Okur (Ed.) *Yabancılarla Türkçe öğretimi el kitabı (7-11)*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Pushkina, Y. (2016). *Türkçe-Rusça-Ukrayna Dili Öykü Çevirileri ve Karşılaşılan Sorunlar*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- RF Eğitim ve Bilim Bakanlığı (2015). Обучение иностранных граждан в высших учебных заведениях Российской Федерации: Статистический сборник. (Выпуск 12) Министерство обр зов ни и н уки Российской Федер ции, Moskova Центр социологических исследований.
- Yaman, H. (2015). Norveç ve Türkiye'deki Ana Dili Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak Analiz Edilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 344-381.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, S.O. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan setlerin karşılaştırılması: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti-b1 ve new language leader-intermediate örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Extended Summary

Society has been strongly affected by the condensation of migration processes, increasing countries openness over contact, growing and getting complexed intercultural interactions. It is a natural result of this process that countries have some policies to teach their own languages and the improvement of teaching programs to make these policies effective. If countries compare the programs they have created with the programs of other countries, they will have the opportunity to notice their good aspects and identify their shortcomings. This situation increases the importance of comparative studies. In this study, the general aims of Russian and Turkish Teaching Programs as a foreign language, the way they handle skills, the content of the programs, and the measurement and evaluation processes were examined comparatively. In this research, the document analysis method, one of the qualitative research analysis methods, was used. The Program for Teaching Turkish to Foreigners prepared by the Turkish Maarif Foundation, the State Standard for Teaching Russian to Foreigners published by the Ministry of Education of the Russian Federation, and the Program for Teaching Russian to Foreigners (2015) prepared by the RKI language teaching center of Nizhny Novgorod State University were examined. As a result of the research, it was found that although there are similar points between the programs, there are general differences. It has been determined that cultural achievements are mostly prioritized in the Russian program, and that there are significant differences in the way the programs handle skills. It is thought that the fact that a large place is allocated to vocational Russian and academic writing training for the fields in the Russian language program will contribute to the process of improving the Turkish Teaching Program for Foreigners. When considering the achievements of the Turkish language program, it is evident that students' advanced skills are determined by taking their fields into account. However, in the Russian language program, there is no emphasis on listening skills, and even watching skills are not included. Consequently, this situation is reflected in practice. The limited use of technology can be seen as a deficiency in language education in today's world. However, teachers frequently take their students on trips to places like museums and cultural events where students can actively use the language in the context of daily life and culture. This approach can serve as an example for our teachers. In the Russian program, when considering the content and achievements of the program, it is observed that academic Russian language courses are included, and a course is added to the program under the title of vocational education. This allows students to learn the academic language related to their field alongside the everyday language simultaneously. Class sizes are adjusted according to the university department students will attend, with no more than 6 students in a class. With the exception of compulsory cases, having two students of the same nationality in the same class is prohibited. This makes it compulsory for communication to take place in the target language within the classroom. An environment is created where students can communicate in the target language, preventing communication in their native languages.